

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
Ontwikkelingen
Beschermd Wonen en
Maatschappelijke Opvang

ons kenmerk
ECSD/U201601088
Lbr. 16/067

datum
30 augustus 2016

Samenvatting

Sinds 2015 zijn de Nederlandse gemeenten op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de beschermde woonvormen, voor mensen die vanwege psychiatrische en psycho-sociale problematiek tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen. Om te bepalen op welke manier gemeenten in de toekomst invulling aan dit nieuwe onderdeel van de Wmo willen geven heeft de VNG een onafhankelijke commissie, onder voorzitterschap van Erik Dannenberg, gevraagd hierover advies uit te brengen.

De kern van het advies betekent een 'normalisatie' van het beschermd wonen:

- Mensen die zijn aangewezen op beschermde woonvormen komen meer dan nu het geval is zo zelfstandig mogelijk in de wijk te wonen. Dat vergroot hun kansen op participatie.
- Het op- en afschalen van zorg en ondersteuning moet vanzelfsprekender worden.
- een soepele overgang tussen maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt bevorderd

Dit is mogelijk als gemeenten in hun lokale ondersteuningsstructuur beschikken over een breed palet aan producten en voorzieningen: van lichte vormen van begeleiding tot zware vormen van opvang.

In november 2015 heeft het bestuur van de VNG het advies van de Commissie Dannenberg in ontvangst genomen en de kern van het advies omarmd. In de periode daarna heeft de VNG samen met centrumgemeenten, regiogemeenten en de commissie Gezondheid en Welzijn bekeken hoe uitvoering gegeven kan worden aan het advies. In een bestuurlijk overleg met het Rijk op 22 juni jl. zijn afspraken over de randvoorwaarden en verdere uitwerking gemaakt. Via deze ledenbrief informeren we u hierover.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Ontwikkelingen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	ons kenmerk ECSD/U201601088 Lbr. 16/067	datum 30 augustus 2016

Geacht college en gemeenteraad,

Aanleiding

Sinds 2015 zijn alle Nederlandse gemeenten op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de beschermde woonvormen voor mensen die vanwege psychiatrische en psycho-sociale problematiek (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen. De financiering verloopt vooralsnog via de 43 centrumgemeenten, die ook voor de Maatschappelijke Opvang deze rol vervullen. Om te bepalen op welke manier gemeenten in de toekomst invulling aan dit nieuwe onderdeel van de Wmo willen geven heeft de VNG een onafhankelijke commissie, onder voorzitterschap van Erik Dannenberg, gevraagd hierover advies uit te brengen.

De kern van het advies betekent een 'normalisatie' van het beschermd wonen:

- Mensen die zijn aangewezen op beschermde woonvormen komen meer dan nu het geval is zo zelfstandig mogelijk in de wijk te wonen. Dat vergroot hun kansen op participatie.
- Het op- en afschalen van zorg en ondersteuning moet vanzelfsprekender worden.
- een soepele overgang tussen maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt bevorderd

Dit is mogelijk als gemeenten in hun lokale ondersteuningsstructuur beschikken over een breed palet aan producten en voorzieningen: van lichte vormen van begeleiding tot zware vormen van opvang en beschermd wonen.

Om dit doel te kunnen bereiken moet hard worden gewerkt aan een aantal randvoorwaarden. Zo is er voldoende geschikte woonruimte nodig voor mensen die vanuit het "klassieke" beschermde wonen door kunnen stromen naar zelfstandig wonen. Ook is er duidelijkheid nodig over de gevolgen van andere ontwikkelingen in het zorgstelsel. Het gemeentelijke beschermde wonen

staat immers niet op zichzelf: bewoners wisselen qua ondersteuning en zorg tussen de Wmo, Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Wet forensische zorg (Wfz). Op termijn zal mogelijk ook de Wlz open worden gesteld voor een deel van de populatie die nu bij gemeenten beschermd woont. Daarnaast is ook de ambulantiseringsoopdracht die de GGZ-sector uitvoert van invloed op aard en omvang van de populatie van burgers die een beroep op de Wmo doet. Het Aanjaagteam Verwarde Personen heeft ook voor deze doelgroep duidelijk gemaakt dat al deze ontwikkelingen in samenhang bekeken moeten worden.

In november 2015 heeft het bestuur van de VNG het advies van de Commissie Dannenberg in ontvangst genomen en de kern van het advies omarmd. In de periode daarna heeft de VNG samen met centrumgemeenten, regiogemeenten en de commissie Gezondheid en Welzijn bekeken hoe uitvoering gegeven kan worden aan het advies. In een bestuurlijk overleg met het Rijk op 22 juni jl. zijn afspraken over de randvoorwaarden en verdere uitwerking gemaakt. Via deze ledenbrief informeren wij u hierover.

Financiering moet aansluiten op inhoud

Kern van de afspraken is, dat het bieden van beschermd wonen (en ook maatschappelijke opvang) een opdracht is aan alle gemeenten. Het is dan logisch dat ook de middelen die de huidige centrumgemeenten daarvoor ontvangen over alle gemeenten verdeeld zullen worden. Afsproken is dat dit met ingang van 1-1-2020 gebeurt volgens een nieuw objectief verdeelmodel. Tot 2020 blijft het huidige historische verdeelmodel voor beschermd wonen van kracht. Er is gekozen voor dat startmoment zodat gemeenten kunnen werken aan de inhoudelijke doorontwikkeling van beschermd wonen en het organiseren van een sluitende aanpak in hun regio. Het nieuwe verdeelmodel is vervolgens ondersteunend aan het realiseren van de visie. Parallel wordt in september een financiële werkgroep van gemeenten en Rijk ingericht om het nieuwe objectieve verdeelmodel voor te bereiden. Die werkgroep moet ook vaststellen of het mogelijk is de verdeling van de middelen voor de maatschappelijke opvang in hetzelfde model mee te nemen of dat er inhoudelijke redenen zijn hiervoor een apart objectief model te handhaven. De VNG heeft immers, conform het advies van de Commissie Dannenberg, aangegeven dat beschermd wonen en maatschappelijke opvang beleidsmatig geïntegreerd door alle gemeenten kunnen worden uitgevoerd. Iets wat in de praktijk ook al in grote mate gebeurt.

Bestuurlijk partnerschap

Gemeenten kunnen deze vernieuwing niet zelfstandig realiseren. Er zijn immers randvoorwaarden waarop andere partijen invloed uitoefenen. Over de bewegingen tussen domeinen moet goed overleg en afstemming plaatsvinden tussen gemeenten en andere financiers, zoals de zorgverzekeraars, zorgkantoren en het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) als inkoper van forensische zorg. In het bestuurlijk overleg heeft de VNG hiervoor het partnerschap van het Rijk gevraagd en gekregen. De komende tijd zullen de VNG en het Rijk verder investeren in de samenwerking met zorgverzekeraars, forensische aanbieders en (koepels van) aanbieders van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In werkgroepen en bijeenkomsten zal de VNG samen met gemeenten de randvoorwaarden en bijbehorende acties verder uitwerken.

Nieuwe samenstelling regionale samenwerking mogelijk

Nadrukkelijker dan nu zullen *alle* gemeenten in de toekomst een rol krijgen als het gaat om beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Naar de mening van de VNG en het Rijk blijft intergemeentelijke samenwerking hiervoor echter noodzakelijk. Om die reden hebben VNG en Rijk afgesproken dat alle gemeenten in de komende maanden de mogelijkheid krijgen om te bepalen in welk regionaal samenwerkingsverband zij uitvoering willen geven aan beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De VNG roept u dan ook op hierover actief overleg te voeren met andere gemeenten in uw regio. Als dit leidt tot een wens tot een andere regionale samenwerking op het terrein van beschermd wonen en maatschappelijke opvang dan de huidige regionale samenwerking (nl. die van de 43 centrumgemeenten met een aantal regiogemeenten) dan verzoeken VNG en Rijk dit voor 1 januari 2017 schriftelijk kenbaar te maken bij de afdeling Sociaal Domein van de VNG.

Als uw gemeente voor 1 januari 2017 geen andere intentie kenbaar maakt, zal het huidige samenwerkingsverband leidend zijn. Regiogemeenten en centrumgemeenten gaan vervolgens per regio gezamenlijk aan de slag met het schetsen van een toekomstvisie op het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Dit proces krijgt zijn weerslag in een regionaal plan van aanpak waarin gemeenten de inhoudelijke visie schetsen, de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenten in hun regio verhelderen, de wijze waarop zij als gemeenten samenwerken en de verdeling van het beschikbare budget BW in de regio.

De vaststelling van regio's is de eerste stap op weg naar deze regionale samenwerkingsplannen beschermd wonen en maatschappelijke opvang, die gemeenten uiterlijk in 2017 moeten hebben opgesteld. De VNG zal in het najaar van 2016 samen met gemeenten een overzicht uitwerken met daarin de elementen die een dergelijk plan bij voorkeur dienen te bevatten. Met het Rijk is afgesproken dat eind 2016 een aantal uitgangspunten (o.a. de invulling van de landelijke toegankelijkheid) zullen worden vastgesteld en meegegeven. Daarbij is het uitgangspunt dat de elementen van dat plan worden omschreven, maar dat de gemeenten in een regio vrij zijn om te bepalen op welke manier zij die elementen wensen in te vullen. De VNG en het Rijk wensen hiermee niet de beleidsvrijheid van gemeenten in te perken.

Ondersteuningsprogramma

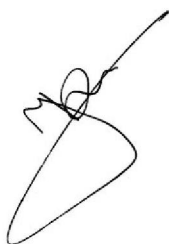
Om gemeenten bij dit proces te ondersteunen is de VNG al in een vroeg stadium een ondersteuningsprogramma begonnen. Het Programma Opvang en Bescherming ondersteunt gemeenten bij bovenstaande ontwikkelingen. Om regiogemeenten en centrumgemeenten zo passend mogelijk te ondersteunen is een enquête opengesteld waarin gemeenten aan kunnen geven welke activiteiten zij van dit programma verwachten en welke vraagstukken men verwacht. Ook kunt u in de enquête een gemeentelijke contactpersoon voor dit dossier doorgeven, zodat we uw gemeente gericht over actuele ontwikkelingen kunnen informeren.

Via onderstaande link kunt u de enquête invullen:

<https://nl.surveymonkey.com/r/toekomst-beschermd-wonen>

We rekenen erop dat we er samen in slagen deze belangrijke beweging, zoals de Commissie Toekomst Beschermd Wonen die schetst, succesvol door te zetten. Met de laatste bestuurlijke afspraken zijn er duidelijke keuzes voor een ontwikkelingsrichting in dit beleidsveld gemaakt en daarmee werken we als gezamenlijke gemeenten aan een vernieuwende en toekomstbestendige vorm van maatschappelijke opvang en beschermd wonen, die het voor cliënten mogelijk maakt van de meest passende vorm van ondersteuning gebruik te maken.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a vertical stroke that ends in a small hook.

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.